

VILA-RODONA EN DADES: DEMOGRAFIA, RENDA I AGRICULTURA (1981-1999)

Marc Badia i Miró

INTRODUCCIÓ

La intenció del següent article és intentar observar, descriure i analitzar una sèrie de dades que he recollit del municipi de Vila-rodona a partir de diverses fonts. He volgut presentar una pinzellada del que ha estat, a grans trets, la seva evolució en els últims 15 anys.¹ No es pretén explicar el comportament d'aquestes variables a llarg termini, però penso que tenir-les present i intentar extreure'n alguna conclusió ens és útil per intentar entreveure el futur amb un cert coneixement de causa.

Potser la manca d'aquesta continuïtat fa que a vegades sembli més descriptiu que analític, però ens toquen molt de prop i a partir d'elles, més enllà del que se'ns pugui indicar, ens permeten extreure'n algun element de reflexió.

Els punts que tractaré són set: població, mobilitat, migració, habitatges, impostos i serveis, ocupació i agricultura, que es poden agrupar en dos grans blocs: el primer, demogràfic, que engloba els quatre primers elements; i un de més econòmic, on estarien els tres restants.

Les dades del sector industrial i la desagregació de les diferents activitats comercials que es realitzen² les he deixades per a una altra ocasió perquè requereixen

---

¹ És cert que la discontinuïtat en les fonts fa que no hi hagi sèries de dades llargues dificultant la seva anàlisi. A més a més, no hi ha una homogeneïtat transversal perquè algunes dades estan preses en unes dates diferents entre si.

² *Tarragona Econòmica*. Diversos anys.

una determinada atenció, no tant com a dades individuals sinó en comparació respecte als pobles del més immediat contorn.

Com acabo d'esmentar, en molts casos, per no dir tots, hauria estat interessant dur a terme les comparatives entre les dades que a continuació presento i les d'aquests pobles que han patit evolucions similars. Malgrat tot, tindrem en compte una visió de conjunt no tant per explicar el perquè de les diferències, que n'hi ha i moltes, sinó per tenir un punt de referència que ens permeti veure en quines magnituds ens movem.

El conjunt de dades que he usat les he tret de l'Institut d'Estadística de Catalunya³ i de la pàgina web que la diputació té del municipi. Per completar-les he recorregut a l'anuari municipal de *La Caixa*, i al *Tarragona Econòmica* que anualment publica el gabinet de la Cambra de Comerç de Tarragona. A part de les dades, he aprofitat altra bibliografia complementària citada al final.

Aquest any es publicaran les dades del cens que s'ha anat duent a terme aquest passat 2001. Les dades que s'han utilitzat per realitzar l'article, són similars a les omplertes aquesta vegada. Per això en podem extreure la impressió de si els resultats que en surten són més o menys aproximats.

POBLACIÓ

Podem observar que la població de Vila-rodona ha davallat en aquests 15 anys. Si bé és cert que aquesta és una tendència que ve d'enrere, sembla que s'ha frenat al llindar dels 1000 habitants.⁴ Per estrats de població, hi ha un augment global de la taxa de dependència,⁵ disminuint respecte al 1991, amb uns valors superiors respecte a la comarca i a Catalunya. L'Alt Camp ha mantingut una tendència a la baixa en el conjunt del període.

	Municipi			Comarca			Catalunya		
Any	1981	1991	1996	1981	1991	1996	1981	1991	1996
Taxa de dependència (%)	55,52	64,20	61,81	60,10	55,76	51,98	56,09	47,28	44,93

---

³ www.idescat.es

⁴ El fet d'anar per sota del llindar dels 1.000 hab. té efectes a l'hora d'aparèixer a les estadístiques i, per tant, de significació en les anàlisis, en les eleccions; però no en els temes fiscals, ja que es modifiquen a partir dels 5.000 hab. (a l'igual que les competències que han de proveir als ciutadans, encara que Vila-rodona ja té les que li correspondrien fins als 20.000 hab., a part de les comunes a tots els pobles).

⁵ Taxa de dependència és la relació existent entre la suma de les poblacions compreses entre els 0 i 14 anys i de la de més de 65 anys, amb la població d'entre 15 i 65 anys. Ens mostra la gent que no està en disposició de treballar respecte a la que sí que ho pot fer.

En considerar aquesta variable dins del marc municipal, com que no és una unitat tancada no permet extreure conclusions macroeconòmiques.⁶ Sí, que permet parlar d'un augment considerable de la població que no està en edat de treballar i, sobretot, de la població major de 65 anys, que arriba a ser de més del 25% enfront del 16% de la mitjana catalana.⁷ Es configura així una població envellida que conforma un poble amb unes determinades característiques i necessitats.⁸ És cert, però, que ja es partia de valors elevats. Al mirar el creixement de la població major de 65 anys, veurem que ha estat inferior tant al de la comarca com al del país.⁹ Per tant, no es pot afirmar que hi ha hagut un envelliment desmesurat, ans al contrari, ha estat moderat (més entre el 1991-96 amb un augment molt minso, del 3%, mentre que entre 1986-91 es mou amb valors similars als de la resta). Pel que fa a l'evolució de la població més jove observem que el decreixement ha estat inferior al del país —similar al de la comarca—;¹⁰ encara que, com abans, es partia de valors que estaven per sota. Per tant s'obté un resultat final on el pes és sensiblement inferior a la resta (11% respecte al 15% de l'Alt Camp i de Catalunya).

De les dades sobre el lloc de naixement, la distribució de 1996 mostra un augment dels nascuts a l'estranger en detriment dels locals, tenint un pes molt més elevat que no pas a la comarca o bé a Catalunya (un 4,4% respecte al 0,5% de la comarca o al 2,8% del país). Aquestes dades que són del cens de fa sis anys i mostren una sèrie molt curta, no permeten marcar cap tendència que segurament veurem amb el cens d'aquest any, intuït a partir de les dades de població que sí que són anuals i que ens han mostrat un repunt cap a l'alça.

L'estat civil manté uns trets concrets com són la diferència entre sexes a l'hora de comptabilitzar els solters, (60% dels homes); i la viduitat, on les dones són una gran majoria (75% en el 1986 i 1991). Tot amb tot, aquestes, redueixen diferències el 1996 amb un 60% degut a la franja d'edat de més de 65 anys. Potser l'últim cens ens mostrarà si és una dada conjuntural o bé marca una tendència a l'equilibri. Aquests desequilibris tan grans en la franja d'entre 30 i 64 anys, podrien estar relacionats amb l'activitat laboral. Pel que fa al matrimoni, en la franja d'edat d'entre 15-29 anys, cada vegada té un pes menor. Mentre que el 1986 estaven casats el 32%, actualment només ho està el 17%, tot i que la població en aquesta franja d'edat s'ha mantingut. A més, la quantitat global de casats es manté en percentatges similars (al voltant del 55%);¹¹ per tant, no es pot afirmar que les pautes d'unió entre parelles s'hagin modificat massa: la conclusió és que els matrimonis es

---

⁶ Una unitat econòmica tancada reflexaria que la població activa ha de mantenir un nombre creixent de persones; a l'estar obert permet que hi hagi una transferència de recursos entre el conjunt de la població.

⁷ Institut Estadístic de Catalunya.

⁸ Serveis i infraestructures adequades per aquesta demanda creixent en aquesta franja d'edat.

⁹ Augment del 29% a Vila-rodona, 33% a l'Alt Camp, però 52% a Catalunya.

¹⁰ Decreixements del 32% a Vila-rodona, 29% a l'Alt Camp, però 40% a Catalunya.

produeixen cada vegada en edats més avançades, mostra, potser, de les dificultats d'emancipació en què sovint es troben els joves.¹²

Dels divorciats i separats ben poca cosa se'n pot dir: mentre que en el 1986 els primers eren inexistents, els percentatges de la resta dels anys no són pas significatius, podríem dir-ne testimonials.

MOBILITAT

Entenem per mobilitat els desplaçaments del conjunt de persones que han de fer-ho diàriament per tal de desenvolupar la seva activitat, ja sigui per motius laborals o bé per estudis.

Pel lloc de treball, en el període 1986-96, han augmentat considerablement els desplaçaments de gent del municipi, mentre que hi ha una disminució de l'atreta, impactant negativament en el saldo conjunt. La variació important, en valor absolut, es dona en els primers cinc anys —1981-1986— (augment d'un 5.00% respecte a una caiguda imperceptible del -0.28% en el segon període —1991-1996—). Per sexes, hi ha diferències temporals, mentre que en el primer hi ha un augment molt significatiu en les dones que es desplacen (del 48%) respecte a una disminució en els homes (del 8%); en el segon la situació s'intercanvia i, mentre els homes que es desplacen augmenten, les dones disminueixen, però no prou per trencar les tendències marcades entre 1986-91, donant uns resultats, per als 10 anys, d'un augment global net de generats¹³ de prop del 5% (amb una imperceptible davallada entre els generats homes, 1%, i un augment considerable de les dones, 25%). Val a dir que el pes de les dones en el conjunt de desplaçats es mou entre el 23% de 1986 i el 33% de 1991, quedant-se en el 28% el 1996. Per tant, malgrat l'augment considerable que hi ha en valor relatiu, en el moment de màxim pes, encara s'està molt lluny del nombre d'homes¹⁴ —256 homes vers 98 dones—. El retrocés de l'últim període podria ser efecte del fre de l'economia en conjunt, perdent-se llocs de treball i, per tant, afectant sectors més sensibles com podria ser el de les dones (mentre en els homes augmenta en valor absolut, en elles, disminueix bastant). El destí dels desplaçaments s'ha modificat des de 1986 quan el 75% anaven dins de la comarca; el 1996 hi van només el 60% (molt similar a la de 1991), producte de cercar treball en nous pols d'atracció com

---

¹¹ Arribant a dades més homogènies del 65% si considerem el conjunt de vidus/vídues més els casats, per tant, els que algun cop s'han casat i, per tant, reflex del manteniment de les pautes malgrat el baix que pot significar el tenir més o menys vidus/vídues.

¹² Ja sigui per problemes a l'hora de trobar habitatge assequible, per la precarietat dels contractes que dificulten el marge d'estabilitat suficient, o bé per la comoditat que suposa restar a casa amb uns serveis mínims garantits.

¹³ Conjunt de persones que estan a Vila-rodona es desplacen fora del municipi ja sigui per motius de treball o d'estudi.

¹⁴ Mostra de les pautes familiars que es mantenen.

pot ser el Baix Penedès, el Tarragonès, la Conca de Barberà o el Baix Camp, més enllà del tradicional de Valls.

En els atrets,¹⁵ hi veiem un comportament similar. El pes entre els sexes sobre el total manté la mateixa pauta que per als generats, encara que la diferència en valors relatius no és tan important com abans (no es veu el gran augment en les dones en el primer període, encara que en aquest cas tampoc és menyspreable). Tot i seguir pautes oposades, els valors absoluts són bastant similars. L'únic punt diferent el veuríem en el pes dels atrets de dins de la comarca, que és superior als qui s'hi desplacen, sent molt petit el nombre de persones que vénen de fora de la comarca (mentre que al 1986 era del 12%, tot i haver augmentat, al 1996 encara és del 22%).

L'evolució del saldo entre atrets i generats s'ha estabilitzat al voltant de 85 persones a favor dels generats, patint un fort augment del dèficit en el primer període. És constatable la disminució de l'ús del transport col·lectiu per anar a treballar, desaparegut ja en els atrets, insignificant en els generats (només una persona); això pot ser un reflex del deteriorament continuat que s'ha produït d'aquest mitjà, generant-se unes dinàmiques (costum a la major autonomia, flexibilitat...) que són complicades de trencar encara que la situació es modifiqui (com sembla ser en l'actualitat).

La mobilitat per estudis ens mostra una reducció dels generats i dels atrets, encara que major en els primers provocant una millora en el saldo. Aquesta, en els generats, no s'ha vist acompanyada per la població que, potencialment,¹⁶ ha d'anar a fora a estudiar. És cert, però, que hi ha una disminució en la població d'entre 0 i 14 anys, per tant, ens trobem davant de dues possibles explicacions a l'hora de veure aquest fenomen: o hi ha un desplaçament important de persones que van a estudiar fora de menys de 14 anys i, per tant la definició de potencial no està ben feta, o hi ha una tendència, per part de la gent més jove, a incorporar-se al mercat laboral més aviat i, per tant, allarguen menys els seus estudis.¹⁷ En l'ús del transport públic o el privat sí que veiem, entre 1986-96, un canvi de pauta en la disminució de l'ús del transport públic (només l'11% el 1996 respecte al 15% del 1986 i el 33% del 1991), tant pels generats com pels atrets. És cert però, que l'elevat pes que té el concepte *altres* i que no queda massa definit ens distorsiona les dades, tot i que es podria considerar com un transport no públic. El destí dels alumnes està equilibrat entre els que van a dins de la comarca i els que van a fora, sent una mica superior els que

---

¹⁵ Conjunt de persones que viuen fora de Vila-rodona i es desplacen cap a dins del municipi ja sigui per motius de feina o d'estudis.

¹⁶ Degut a l'existència d'un col·legi públic al poble que escolaritza la població fins als 14 anys (en el moment de fer l'anàlisi), només considerarem com a potencials els que no tinguin més remei que desplaçar-se.

¹⁷ Les dades del nombre d'alumnes de l'escola pública i l'ocupació per edats en una sèrie més llarga, ens podrien donar alguna llum sobre les possibilitats existents.

van a fora en aquestes dues últimes mostres. També és rellevant veure com les dones han anat retallant diferències a l'hora de desplaçar-se fora de la comarca respecte els homes. És cert, però, que aquestes dades tenen un canvi estructural fort en els últims anys i que es veurà explicitat en les de l'últim cens, amb la reforma que ha patit l'educació primària, i amb el fet que un nombre més elevat d'alumnes s'haurà de desplaçar en reduir-se en dos cursos l'estança a l'escola. Al mateix temps, veurà disminuir el nombre d'alumnes que vénen d'altres indrets.

Si considerem l'evolució que ha tingut l'àrea de mobilitat de Tarragona, a partir del criteri del 75%,¹⁸ observem que, mentre el 1981 arribava tot just als llimars del Tarragonès, en el mapa de 1991 aquesta àrea d'influència ja arriba a Bràfim, per tant, és probable que els resultats del proper cens ens indiquin que Vila-rodona ja hi forma part. L'augment, malgrat no ser massa important en valors absoluts —en la contribució dels nous nuclis no és massa gran—, sí que ho és en el nombre de municipis adscrits. Aquest fet s'ha produït en detriment de la capital de comarca que com a eix d'atracció ha anat perdent pes respecte al nou eix que s'està formant entre Tarragona, Reus i Vila-seca (al 1988 les dades encara mostren que el principal destí és la capital de comarca, és a dir, Valls).¹⁹

Els efectes d'aquesta mobilitat tenen repercussions directes en el temps emprat en el trajecte. Malgrat la millora en les comunicacions, els viatges cada vegada són més llargs. Aquesta situació afecta les pautes de consum i genera certes necessitats.²⁰ També hi ha un impacte fiscal perquè els seus llocs de treball tributen en d'altres municipis (s'hauria de mirar alguna mena de compensació entre municipis repartint els diners en funció de les necessitats i no pas a partir de qui els genera).

El potencial d'atracció que té el municipi²¹ —tot i que s'ha generat de manera una mica simple—,²² ens dóna el resultat d'un 0.04% del valor total de la província —recordem que són dades de 1988 i que, per tant, es poden haver modificat— situat per damunt de la meitat del total. Malgrat tot, penso que l'estructura es mantindrà, i que serà prou interessant refer aquesta matriu per a anys posteriors. Si comparem Vila-rodona amb

---

¹⁸ Aquest criteri es construeix a partir d'un nucli central al qual se li afegeix el conjunt de municipis en el qual el 15% de la població ocupada, treballa en aquest nucli. Tot seguit es van generant altres àrees, en la segona hi posem els municipis que tenen el mateix criteri d'abans, però que ara treballen en el conjunt de la 1a àrea, i així de manera successiva.

¹⁹ Gabinet d'Estudis del C.O.C.I.N. (1991).

²⁰ Guarderies, residències de dia per a la gent gran que no pot estar sola, millora en les comunicacions...

²¹ Gabinet d'Estudis del C.O.C.I.N. (1991).

²² Han creat un model gravitari tenint en compte els pobles de la província de Tarragona, a partir de les dades de població dels dos pobles i la distància relativa; han generat una matriu que s'ha sumat per a cada poble ($A = P_1 \cdot P_2 / d^2$); és un model força simple que no té pas en compte les característiques de serveis o bé industrials.

pobles com Bràfim o Puigpelat els supera una mica, però està situada bastant per sota de municipis de mateixa dimensió, del Baix Penedès, del Tarragonès, o del mateix Alt Camp, com ara Vallmoll, el Pla de Santa Maria o Nulles.

MIGRACIONS

Pel que fa a les migracions interiors de l'estat espanyol, de les dades entre l'any 1988 i 1999 s'entreveu com, la part més important, ve de la resta de Catalunya —a parts iguals entre la província de Tarragona i les altres—, mentre que els de procedència de les altres comunitats autònomes de l'estat no són massa significatius.

Quant a la migració exterior, és quasi nul·la durant el mateix període, excepte l'any 1999 en què hi ha una contribució de 15 persones d'origen africà (més d'un 1% del total de la població). Segurament el nou cens modificarà aquestes dades i n'aportarà de noves.

HABITATGES

El nombre de llars, en valor absolut, ha augmentat a Catalunya. A Vila-rodona ho ha fet amb menys força. La mitjana de persones per llar és inferior a la catalana. Tot i amb això, si ho comparem amb anys anteriors, veiem que s'han anat retallant distàncies, malgrat que continua per sota de la mitjana catalana. Estem al voltant de les 2.68 persones/llar respecte a les 2.93 que tenen a l'Alt Camp i les 2.89 a Catalunya. Si ho mirem de manera desagregada segons el nombre de persones, el pes de les unipersonals al municipi en el 1996, en comparació amb Catalunya i amb la comarca, és més elevat (22% vers 17%) i ha augmentat respecte a les anteriors dades de 1991. Aquest fet pot ser un problema en el moment en què siguin persones grans les que formin aquest segment i, per tant, tinguin unes necessitats de mobilitat específiques.²³ És cert, però, que l'augment d'aquest tipus de llars és comú a Catalunya i, a més, amb unes taxes de creixement més elevades. Pel que fa a les llars de dues persones, tenen també un pes més important que no a la resta del país. Podríem afirmar que és una característica estructural del poble. És en el sector de llars amb quatre persones on hi ha un pes notablement inferior (15% al municipi respecte a un 22% en la resta), havent patit una davallada respecte al 1991, fet que no ha passat a la resta del país. A les llars de més de 5 persones arreu hi ha una tendència a la baixa.

Pel que fa al tipus de llar destacarem les llars buides que representen al voltant del 19% (per damunt del de la comarca, 12%, i de Catalunya, 15%). També cal destacar les llars secundàries, amb un 19%, percentatge situat per sota de la pauta que segueix la comarca, caracteritzada per ser un lloc freqüent de segona residència, fet no tant remarcable a Vila-rodona.

---

²³ Més endavant veurem com l'edat de les cases és molt elevat, per tant, difícilment estan preparades per aquesta nova realitat si no s'hi ha fet cap mena de modificació.

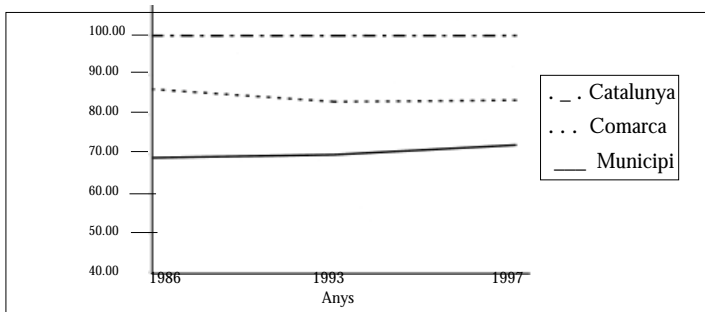
L'edat dels habitatges és molt elevada, el 65% de les cases són del segle XIX o d'abans, mentre que només un 16% són d'entre els anys 1981 al 1991 (any fins al qual en tenim dades). És cert que des d'aquest any fins als nostres dies s'han anat fent cases. Tot i que no tenim dades de què s'hagin destinat a habitatges principals, si ho aproximem pel percentatge sobre el total de llars el 1996, podríem indicar que unes 11 cases noves s'han destinat a habitatges principals i, per tant, podríem arribar a dir que al voltant d'un 20% d'aquests tenen menys de 20 anys. Aquesta circumstància podria representar un problema en el moment en què els habitatges unipersonals augmenten i que la població envelleix, ja que les cases no acostumen a estar preparades per a aquesta nova realitat.

Del règim de tinença, el que podem dir (al 1996), és que al voltant d'un 84% d'habitatges són de propietat i, d'aquests, el 60% els han comprat i la resta l'han obtingut per herència.

IMPOSICIÓ I SERVEIS

L'estructura impositiva de l'IRPF²⁴ és diferent respecte a la resta de les mostres comparades en referència a Catalunya. Les fonts dels rendiments mostren una menor importància de les rendes del treball i un augment d'aquelles que provenen dels empresaris o professionals —entre les quals hi trobem les dels agricultors considerats com a empresaris agrícoles—,²⁵ a més dels *altres*. Aquesta particularitat podria repercutir a l'hora d'estimar el rendiment total per declarant, encara que no modificaria el fet que té valors inferiors als de la comarca i als del conjunt del país. Estem parlant de valors que ronden el 86% dels rendiments per habitant de la comarca, i el 72% del de Catalunya, per tant, molt inferiors, tot i que és cert que han anat millorant des de 1986 (quan s'estava per sota del 70% respecte al país).²⁶

Evolució del nivell de renda de Vila-rodona i l'Alt Camp respecte a Catalunya (Catalunya = 100)

Font: Agència Tributària Espanyola

²⁴ Impost sobre la Renda de les Persones Físiques.

²⁵ I que mentre en tenim dades, entre 1986 i 1991, es mou en valors al voltant del 7% (mínim de 5% en el darrer any).

²⁶ Si bé és cert que han convergit a mesura que les estructures de procedència dels rendiments s'assemblen més i, per tant, és més rellevant la comparació.

De l'estructura productiva que ens mostra l'IAE²⁷ tenim que el 40% del total de persones jurídiques que tenen la seu de la seva activitat econòmica a Vila-rodona, resten englobats dins del que s'anomena indústria i construcció (dels quals la meitat corresponen a la construcció), i la resta està en el comerç o en els serveis. Per tant, considerem la importància que té un sector com la construcció en el municipi, essent una de les principals fonts d'activitat.

L'índex de motorització ens mostra que s'està per sota del comportament que té la comarca, encara que per sobre del de Catalunya. Entre el 1991 i el 1995 hi ha l'augment del parc mòbil, gràcies als camions, camionetes i turismes; moment en què retalla diferències respecte a l'Alt Camp i en què supera el país; tornant després a comportar-se com la resta. Un tret concret és el reduït índex que tenen les motocicletes, a més de l'estancament continuat en què es troba.

El fet d'estar per sota de la comarca es justificaria per la precarització que hi ha hagut en els serveis de transport col·lectiu —recordem la reducció en l'ús que se'n feia quan hem vist la mobilitat—, generant la necessitat de tenir més cotxes malgrat que els nivells de renda siguin inferiors. Crec que és convenient fer l'anàlisi considerant les furgonetes i els turismes junts, ja que ambdós són usats a l'hora de moure's.

OCUPACIÓ

En les dades d'ocupació observem diversos punts:

1. Per una banda la transició estructural de la població ocupada a Catalunya, amb una progressiva terciarització (augment del sector serveis) en detriment, en primer lloc, del sector agrari i després del sector industrial. Aquesta tendència s'aguditza a mesura que passa el temps. S'observa també el manteniment del sector de la construcció en el temps.

2. La diferència que hi ha entre l'estructura que mostra Vila-rodona i la de Catalunya durant tot el període:

2.1. En el 1996, la importància del sector agrari vila-rodoní estava molt per damunt del català, malgrat la tendència a la baixa tal com passava a la comarca que es movia en valors del voltant del 8%. Tot i que a l'Alt Camp hi ha hagut una disminució d'un 34%, a Vila-rodona ha estat molt inferior, sobretot degut a la frenada entre 1991 i 1996.

2.2. El volum del sector industrial és d'un quart del total (molt per sota dels valors de la comarca que es troba al voltant del 42%) amb una tendència a la baixa, just al contrari de l'evolució positiva a Catalunya i al manteniment a la comarca.

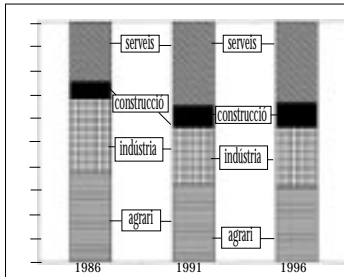
2.3. Els serveis tenen un pes sensiblement menor en comparació amb els de Catalunya i la comarca (només un terç del total respecte a valors del 50% en la resta), partint de valors inferiors, però amb unes taxes de creixement també inferiors. Només la construcció té

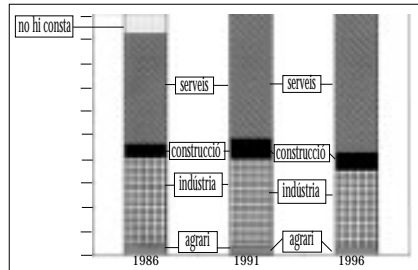
²⁷ Impost d'Activitats Econòmiques. Només tenim les dades de la *Tarragona Econòmica* (1999).

valors similars, encara que l'evolució durant els 10 anys ha estat ben desigual, amb un creixement sostingut —a Vila-rodona— durant tot el període, mentre que a Catalunya i a l'Alt Camp era fort en els primers cinc anys i en disminució en els anys següents.

Població ocupada per sectors a Vila-rodona (1986/96)*

Població ocupada per sectors a Catalunya (1986/96)*

Font: Institut Estadístic de Catalunya. Padró Municipal d'Habitants 1986. Cens de població 1991. Estadística de Població 1996. (*Els valors de la vertical són els % que van de 10 en 10, des del 0% fins el 100%)

Pel que fa a la desocupació, tenim una sèrie llarga de dades però ens manquen les de població activa i, per tant, l'evolució dels percentatges. L'evolució de la població ocupada ha estat quasi invariable entre 1991 i 1996 mentre que l'atur sí que ha variat, seguint els cicles econòmics. Ho ha fet amb una certa inelasticitat a la baixa de l'atur (no hi ha la baixada fins al 1997, quan el període bo de l'economia ja era ben entrat). Dels 18 anys que en tenim dades veiem una evolució cíclica bastant llarga. El 2001 ens trobàvem en el mateix punt que en el 1983, tot i que la població activa seria menor. Per tant, el percentatge d'ocupació no hauria variat tant i, en les dates actuals,²⁸ els percentatges d'atur serien baixos, cap al 5%).²⁹

AGRICULTURA

És un sector important en l'estructura econòmica de Vila-rodona. Recordem que prop d'un terç de la població ocupada ho està en aquest sector. Tot seguit farem un comentari a partir de les dades de distribució de la terra, de l'ús que se'n fa i també farem unes petites pinzellades sobre ramaderia.

²⁸ Almenys fins al 2001 on sembla que s'acaba la fase expansiva actual, havent-hi una frenada en el context mundial.

²⁹ És cert que el fet de desconèixer la població activa ens desvirtua l'anàlisi perquè en èpoques expansives, quan hi ha més treball, s'hi afegeix més gent, augmentant la població activa i frenant el percentatge relatiu; per contra, en èpoques contractives, hi ha un desplaçament de població activa cap a sectors informals que surten de les estadístiques i que permeten frenar l'alça percentual.

La distribució de la terra mostra com un percentatge molt alt del conjunt del territori correspon a les llaurades:³⁰ un 85% del total. Les estructures geogràfiques determinen aquesta distribució com ho mostra el fet que a la comarca no hi ha terres de pastures permanents enfront el 10% en el conjunt del país, mentre que la superfície forestal és molt menor que en el percentatge de la comarca i del país (10% en el municipi vers un 40% a Catalunya).

El nombre d'explotacions s'ha reduït en un 30% entre el 1982 i el 1999, mentre que el nombre d'hectàrees i el de parcel·les ha augmentat, tot i que de manera imperceptible.

Encara que han augmentat més les hectàrees que les parcel·les, seria agosarat parlar de concentració parcel·lària perquè estem parlant de valors molt petits.

Actualment el percentatge de les explotacions d'una sola parcel·la és del 28%, augmentant el pes des de 1982 i mantenint-se a partir de 1989. Cal considerar també que ha disminuït el pes de la superfície que ocupen, fent reduir la superfície mitjana per explotació d'aquest sector (6 ha/expl. respecte a un màxim de 9 ha/expl. el 1989). L'altra cara de la moneda és el sector de les explotacions d'entre 15 i 29 parcel·les, que han passat de no existir el 1982 a representar el 48% en superfície del total (amb un 11% de les explotacions). En les altres tipologies trobem que els valors mitjos de superfície per explotació es mantenen en valors similars. El pes de la superfície en el conjunt es redueix en tots els sectors davant l'augment en el sector ja esmentat.

El que podem deduir és que hi ha hagut un procés de concentració en explotacions d'un número major de parcel·les, observant una reducció manifesta en les dimensions dels sectors amb parcel·les de menor nombre (la sup. mitja per explotació es redueix en tots excepte en aquest més gran).

Ho reafirmem en veure l'evolució de les dimensions de les explotacions a partir de la SAU.³¹ El pes que tenen les explotacions de menys de 5 ha sobre el total s'ha anat reduint amb el pas del temps, des del 8% el 1982 fins al 5% de 1999. La disminució encara és més forta si com a interval inferior considerem aquelles explotacions que tenen menys de 10 ha, passant del 20% al 8%. A l'altra banda, el pes de les explotacions que són més grans —hem considerat les de més de 50 ha— han passat de ser només el 12% el 1982, fins arribar al 36% del total en l'última dada presa.

El destí de la terra és, majoritàriament, de secà (prop del 90%), amb un augment del regadiu en una època de creixement de la superfície total cultivada. El comportament dels dos tipus de cultius ha estat paral·lel, amb una reducció de les explotacions.

Podem dir que el tipus de cultiu més important, amb diferència, és el de la vinya: prop del 65% del total de superfície agrària utilitzable, amb una tendència a l'alça des de 1982

---

³⁰ Com era d'esperar per les taxes d'ocupació per sectors.

³¹ Superfície Agrària Utilitzable.

quan representava menys de la meitat. A més a més, hem de tenir en compte l'augment de la superfície total cultivada, amb un fort augment de la vinya tant en nombres relatius com en nombres absoluts, tot i haver-hi una davallada fins al 1988 degut als requisits a l'entrada a la UE. Dels altres cultius podem dir que les oliveres han augmentat sensiblement, mentre que els herbacis i els altres han disminuït una mica. La forta reducció es troba en els fruiters que passen de representar el 34% —1982— fins al 21% —1999—. Seria interessant poder veure la sèrie temporal que han seguit aquests perquè les dades de 1989 ens mostren punts mínims tant en el cultiu d'herbacis com en el de l'olivera. En el cas de l'olivera és més significatiu el pes global que assoleix en el darrer període i, per tant, l'evolució positiva que ha seguit. La transformació més important però, encara està per veure: es parla molt de l'esperada reforma de la PAC³² que segurament delimitarà una reducció en els recursos i en els objectius a seguir.

Si ho mirem de manera desagregada, segons si és de secà o de regadiu, tenim que en el regadiu, el cultiu predominant és el dels fruiters, amb un pes creixent de la vinya i una disminució dels herbacis (les dades de 1989 són bastant diferents a les de la resta i, per tant, per treure'n alguna conclusió, s'hauria de veure la sèrie temporal de manera més llarga). El secà, recordem que representa el 90% del total, té una estructura molt similar a la del general, excepte potser en el pes inferior que tenen els fruiters.

Si volem veure de manera detallada quin és el comportament que tenen els cultius concrets dins dels subgrups en els quals estem treballant, tindrem un perfil més fi de la realitat concreta. En els herbacis, la diversitat que hi havia el 1982 ha desaparegut³³ el 1999, quan només es conreava ordi, amb una reducció molt gran en les explotacions.

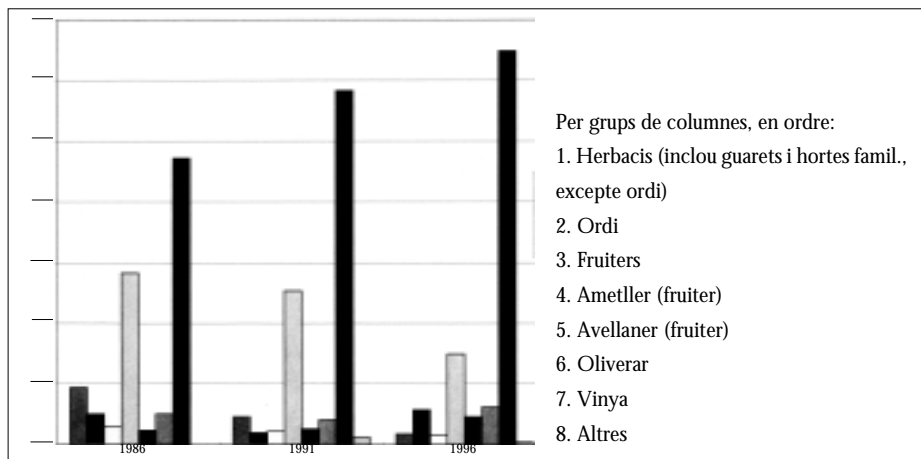
L'evolució de l'ametller ha tendit a la baixa, passant de representar el 28% de la superfície cultivada total el 1982, fins a ser només l'11% el 1999. Pot haver-hi influït la disminució dels preus en aquest cultiu i l'aparició d'altres amb millors perspectives. L'avellaner ha augmentat prop d'un 50% la superfície cultivada —sobretot en terra de regadiu—, mentre que han disminuït el nombre d'explotacions i per tant hi ha hagut una determinada concentració. La presència de nogueres podríem dir que és simbòlica mentre que dels garrofers en desconeixem les dades actualitzades. Seria important veure l'existència d'arbres com el cirerer, que sembla haver-se expandit bastant en aquests últims temps.

---

³² Política agrària comuna de la Unió Europea.

³³ A més de l'ordi es produïa blat, civada i blat de moro, amb un total de 32 explotacions dedicant-s'hi.

Distribució de la terra segons cultius (%)

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Cens agrari de 1986, 1989 i 1999. (*Els valors de la vertical són els % que van de 10 en 10, des del 0% fins el 100%)

En resum, afirmem que el resultat de les distribucions actuals en els cultius són fruit d'un conglomerat de situacions com és la competència dins de la Unió Europea (que ha afectat els ametllers i avellaners); de les directius agràries comunes, a més dels elements propis del mercat. Una dada que ens permetria una comparació i, possiblement, una certa explicació del que ha passat en aquests anys, seria la referent a l'evolució dels preus agrícoles, un altre front obert. És cert que aquest punt s'hauria de mirar de manera més agregada ja que hi pot haver, dins d'unitats econòmiques, redistribucions en les produccions en funció dels avantatges relatius que hi ha i que algunes vegades poden portar a especialitzacions.

Les espècies arbòries forestals representen al voltant de les 300 ha (enfrent de més de les 2.500 ha de les cultivades) per tant, no tenen un volum massa elevat i, a més, l'activitat comercial és inexistent en aquest sector. No sembla que sigui un sector massa dinàmic. De la seva evolució en el temps podem dir que, malgrat tenir certes oscil·lacions, els resultats entre l'inici i el final del període no han patit massa modificacions.

Un altre punt seria el règim de tinença de les terres cultivades. Partim del fet que hi ha tres possibilitats: o bé ets propietari, estàs per arrendament, o bé estàs en parceria. Al veure'n l'evolució trobem que hi ha un augment del conjunt d'explotacions que es treballen en règim de propietat (passa del 63% el 1982 al 14% el 1999), a més que les dimensions mitjanes d'aquestes explotacions es doblen en el mateix període. Aquesta modificació es dona en detriment de la parceria que veu reduït el seu pes del 35% al 21% en aquests anys, amb una dimensió mitja que augmenta però molt poc. Per últim, ens resten els arrendaments que, malgrat mantenir el seu pes en nombre d'hectàrees, es redueixen les explotacions que estan en aquest règim, permetent que la seva dimensió mitja es multipliqui quasi per 6 (de 5.4 ha/explotació el 1982 a les 29 ha/explotació el 1999).

L'últim punt que ens queda en aquest sector és el de la ramaderia. El reduït nombre d'explotacions ens dificulta l'anàlisi perquè petites modificacions de tipus conjuntural poden afectar totalment les dades que se n'extreuen.

Si mirem els caps, les dimensions del sector de l'aviram posa a l'ombra la resta d'animals ja que representen més del 97% del total, augmentant en valors absoluts, a més de fer-ho en relatius. En part passa això per la disminució del sector porcí, que queda situat a la meitat el nombre de caps i d'explotacions.³⁴ De la resta podem dir que els bovins i els equins han desaparegut en aquest interval de temps, i que el nombre de caps dels ovins i dels cabrums s'ha reduït malgrat que el nombre d'explotacions s'ha mantingut. L'anàlisi es modifica una mica si partim de les unitats ramaderes en lloc dels caps. En aquest cas, veiem que el pes de l'aviram respecte al porcí ja no és tan elevat (56% vers el 42% el 1999) havent-se reduït, en el temps, el pes sobre el total en l'aviram i augmentat, de manera considerable, en el porcí.³⁵ L'oví s'ha mantingut mentre que el cabrum ha desaparegut, a l'igual que el boví i el del conill,³⁶ mentre l'existència de l'equí, ha aparegut després de no existir durant els primers anys.

BIBLIOGRAFIA

- Anuari de Dades Municipals de La Caixa de Pensions i de Barcelona* (2001).
- Caixa de Catalunya (1988), Alt Camp.
- Gabinet d'Estudis del C.O.C.I.N. (1991), *Estructura i perspectiva de creixement de l'economia de Tarragona*.
- Ley reguladora de las haciendas locales*.
- Lleis d'organització territorial i règim local de Catalunya*.
- Tarragona Econòmica*, diversos anys.
- MARGALEF, J; SEGARRA, A. (1998), *El dinamisme econòmic d'un territori: Les comarques de Tarragona*.
- ROQUES SOLÉ, S. (1999), *Diagnosi socioeconòmica. Estratègies de desenvolupament a la província de Tarragona*.

---

³⁴ El nombre d'explotacions destinades a l'aviram es mantenen.

³⁵ Partim d'uns valors el 1982 del 21% sobre el total del porcí, i del 72% per l'aviram; si bé és cert que el 1989 ja s'estava en valors molt similars als actuals per tant, el canvi es va donar en el primer període considerat.

³⁶ Al mirar-ho per caps veiem com és rellevant amb valors pròxims a l'1% del total.